

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

§. 2. Ethnicorum Fortunam Deam credentium fabulosa opinio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

tur, Deum non sufficere, ad hunc Mundum gubernandū. At qualis ille esset Deus? quā parum omnipotens? quāque inops, si *Fortunæ* ope auxiliōque indigeret? Quod etiam consequens est, si vlla *Fati* necessitate vrgeatur. Siquidem nulla est omnipotentia, vbi necessitas manum iniicit aliquid facere cupienti. Quin neque illi ipsi recte sunt ratiocinati, qui cū omnia assererent fortuito contingere, *Fortunam* esse Deam crediderunt. Si enim Dea illa aliquid fieri voluit, ergo id, non *fortuito casu*, sed Deæ consilio ac voluntate euēnit; aut si fortuito euēnit, ergo id Dea nulla voluit euēnire. Qua de causa Epicurus, teste Nicephoro, *nullos Deos asseruit, omniāq; fortuito, & sua sponte existere sensit, & Mundum, nulla prouidentia regi, aperte docuit.* Quid necesse est prouidere, si omnia quadam *Fati* necessitate fiunt? quid consulto opus est, si omnia fortuito contingunt?

Nicephor. lib. 10. hist. Eccles. cap. 26.

§. II.

Ethnicorum Fortunam Deam credentium fabulosa opinio.

Et tamen fuere, qui ita stultescerent? Apud Poetas, *Fortuna gubernans, ceca, fatalis, omnipotens* vocatur. Poetas secuti sunt

Lucret. l. 5. Cic.

orato-

oratores. Tullius scribit: *Magnam esse vim, in Fortuna, in utramq; partem, vel ad securas res, vel ad aduersas, quis ignorat?* Idem alibi, *dominam rerum Fortunam* appellat. Iam si de Philosophis sit sermo, *Fortunam insanam esse, & cæcam, & brutam perhibent Philosophi*, ait author ad Herennium, *saxoq; instare globoso prædicant volubili*. Ex Niceta constat, *Fortune* imaginem, apud quosdam, nouaculæ impositam, vel globo, ad prosperæ *Fortune* periculum & instabilitatem designandam: quod habet etiam Dio Chryso-
stomus. Apud alios, erat gubernaculum nauis insertum manibus eius, tanquam rerum vniuersitatem moderantis. Certè, præter Epicurum, paulo priùs, citatum, Democriti & Empedoclis, vt testatur Aristoteles, sententia fuit, omnia, in Mundo, formata esse ex fortuito impetu atque concursu atomorum: omnia item, quæ in Mundo fiunt, fieri *casu*. *Cebes Philosophus*, teste Cicerone, *aliq; veteres Fortunam cæcam effinxerunt, furenti similem, volubili saxo pendentem*. Quo picturæ artificio significare volebant, eam nihil ratione aut iudicio, omnia temerè & cæco impetu administrare; rerum humanarum aleam susq; deq; vertere; iniquam vexatricem esse;

A 2 malis

l. 2. Offic.
Cicer.
pro Mar-
cello. Au-
thor. ad
Heren.
Nicet. 4.
thesaur.
in appen-
dic. 1. ad
hæref. 42.
Dio
Chryf. o-
rat. 64.

Aristot.
l. 2. Phys.
cap. 4.

4 Cap. I. Quid non sit, vel sit

Clem.
Alexand.
in pro-
trept.

S. Greg.
Nazianz.
or. 3. Cic.
in Lælio.

*malis propitiam; bonis aduersam; vagam ac ver-
satilem; & in sola leuitate constantem. Quid
multis opus est? eò dementiæ ventum est, vt
Romani Fortunam Deam maximam cum
putarent, illam tamen, vt notat Clemens
Alexandrinus, in sterquilinio locarent, sci-
licet dignum Dea templum secessum tribuentes,
ait idem. Nondum satis est: vsque eò Roma-
ni insaniuerunt, vt hanc Deam, in sterqui-
linio, collocatam, adorarent; immo etiam
Male fortune aram in Exquilijs extruerent.
Seruius Tullius non solū, in Capitolio, For-
tunam Primigeniam & Obsequentem dedica-
uit; sed etiam iactare & prædicare ausus est,
sibi consuetudinem intercedere cum Fortu-
na, quam, per fenestram quandam, in fu-
um cubiculum, ad se delabi dictitabat. E-
uersum eius templum, grauiter vltum Iu-
lianum, quasi summum nefas esset factum,
scribit Nazianzenus. Nimirum rectè dictum
est à M. Tullio: Non ipsa solūm Fortuna cæca
est, sed eos etiam plerumque efficit cæcos, quos
complexa est. Et ille:*

Fortuna, nimum quem fouet, stultum facit.

§. III.

*Christianorum quoque nonnullorum vane
de Fortuna persuasiones.*

Quod